

L'INVENTARI DELS BÉNS DE JORDI DE SANTJOAN I SUREDA (1682)

Miquel À. Capellà Galmés / Francesca Tugores Truyol

Universitat de les Illes Balears

Resum: Aquest inventari recull els béns mobles que es trobaven al casal de Can Oleo de Palma poc després de la mort del cavaller Jordi de Santjoan i Sureda. El document, que fou localitzat per José Morata en el procés d'anàlisi historicoartística de la casa previ a la seva rehabilitació, permet documentar no només els espais arquitectònics del casal al 1682, sinó també els béns que es trobaven a cadascuna de les estances.

Paraules clau: Can Oleo, patrimoni arquitectònic de Palma, arts decoratives, Jordi de Santjoan i Sureda, inventari.

Abstract: This inventory describes the movable properties that were located in Can Oleo house in Palma just before the decease of the knight Jordi de Santjoan i Sureda. This document was located by José Morata during the works of historical and artistic analysis of the house before it was rehabilitated. It allows us to know the architectural spaces of the house in 1682, as well as the movable properties that were situated on every room.

Key words: Can Oleo, Palma architectural heritage, decorative arts, Jordi de Santjoan i Sureda, inventory.

Rebut el 10 d'octubre. Acceptat el 27 de desembre de 2017.

Aquest article forma part de la difusió del projecte I+D "La casa medieval. Materiales para su estudio en Mallorca", HAR2016-77032-P (MINECO/AEI/FEDER, UE).

Abreviatures: ARM = Arxiu del Regne de Malloca, BIC = *Butlletí Informatiu de Ceràmica*, GEM = *Gran Enciclopèdia de Mallorca*, QUARHIS = *Quaderns d'Arqueologia i Història de la Ciutat de Barcelona*.

En el procés d'investigació historicoartística vinculat a la restauració monumental de Can Oleo (Palma)¹ se seguiren tres estratègies d'aproximació a l'arquitectura: la documental, l'excavació arqueològica del subsòl i la prospecció de l'arquitectura.² La recerca d'arxiu ha permès seguir l'evolució diacrònica mitjançant la paraula escrita d'aquest Bé d'Interès Cultural des de la seva articulació inicial a finals del segle XV fins al darrer terç del XX. Per a la identificació d'espais arquitectònics i les seves transformacions al llarg dels segles, hem comptat amb set inventaris del mateix edifici que van des del 1497 fins a 1758. Aquestes descripcions no només reflecteixen la complexitat arquitectònica, sinó també bona part de la cultura material de l'època i la conjunció d'aquests objectes amb el contenidor, a més de permetre amb una acurada anàlisi fixar els canvis en la moda i els gustos cortesans al llarg dels segles.

Jordi de Santjoan i Sureda, cavaller de l'orde de Santiago, morí l'1 de desembre de 1682, havent fet el seu darrer testament el 25 de novembre de 1682.³ L'inventari de les seves propietats es féu a instància de la seva vídua i hereva usufructuària, Francina Fuster, que morí el 3 de febrer de 1699. Les obres pies s'havien d'abonar dels olis que tenia emmagatzemats a Palma i a la possessió de Caubet i, per aquesta raó, l'inventari reflecteix la venda d'aquest producte el 1690. Atès que Jordi de Santjoan no tengué descendents,⁴ una vegada morta la seva muller, els seus béns passaren a Berenguer Doms i Santjoan. El 1685 la casa, que ja constava com a patrimoni del nebot, tenia un valor cadastral de 2.000 lliures.⁵

L'inventari també inclou el que hi havia a la possessió de Caubet, o Calbet segons la grafia anterior al segle XIX,⁶ situada al terme de Bunyola, amb cases i tafona de dues bigues.

L'estructura de la casa a final del segle XVII

No és l'objectiu d'aquest article aprofundir en el coneixement de la transformació d'aquesta casa al segle XVII. Aquest estudi, que inclourà totes les fonts de recerca esmentades, està en curs de realització sota la direcció de José Morata i esperam, prest, poder oferir els resultats definitius. Tot i això, volem fixar que en aquesta centúria, com ja s'ha explicat en altres cases benestants de Palma estudiades per la documentació escrita, es transmutaren alguns dels àmbits medievals i tardomedievals, principalment pel que fa als tipus de finestres i a la introducció de balcons. No obstant això, l'inventari no reflecteix cap d'aquestes remodelacions, que tan sols s'infereixen per algunes referències com les vergues de ferro i per l'ús de les portaleres.

1 El Dr. José Morata Socias va dirigir, desenvolupar i concebre la investigació historicoartística des de l'any 1997 fins al final de la rehabilitació de l'immoble el 2011. Al llarg de l'any 2001 es féu, exclusivament pel Dr. Morata, l'exhaustiva campanya de recerca de documents d'arxiu.

2 Per a la transversalitat de la recerca en la restauració monumental i el posicionament de la Història de l'art vegeu: TUGORES TRUYOL, F.; CAPELLÀ GALMÉS, M.À.: "El papel del historiador del arte en la restauración monumental: problemática actual y propuestas de futuro", *revista ph*, 85, 2014, p. 221-223.

3 Era fill de Jeroni de Santjoan, cavaller de l'orde d'Alcántara i de Francisca Sureda i Vivot (ARM, NOT 6687, f. 76v-80).

4 Per a la història del llinatge: GEM, 15, Palma, 1989-1997, p. 311; BOVER, J.: *Nobiliario Mallorquín*, Palma, 1983, p. 355-358.

5 PASCUAL, A.: "Para el estudio de las casas de aristócratas y mercaderes en la Ciudad de Mallorca durante el siglo XVII", *Estudis Baleàrics*, 34, 1989, p. 122; MURRAY, D.G.; PASCUAL, A.: *La casa y el tiempo. Interiores señoriales de Palma*, 1, Palma de Mallorca, 1999, p. 93.

6 GEM..., 2, p. 231-232.

Sí que es fan mutacions en la funció de molts d'espais, sobretot es construeixen altells i rebosts, que no figuren a l'inventari dels primers anys del XVII, i que físicament encara en restaven traces materials quan va tenir lloc el seguiment arqueològic vertical de l'immoble. És el cas del *rebot alt, a hont se puja per la dita cuina*, en el qual hi havia quaranta-un llantons de vidre. Una altra variació la tenim en l'aparició d'un espai destinat a cotxeria, usual als casals al XVII, quan els propietaris incorporaren les carrosses, estirades en aquest cas per muls, com un dels mitjans de transport.

Algunes reformes que es realitzaren a una de les ales de la casa a final del XVII o començament del XVIII, que es detectaren mitjançant la prospecció de l'arquitectura, s'insinuen en aquest document. Així, a l'entrada hi havia dipositades *onse bigas de pi de l'visa de 25 palms de llargària*, que podrien haver servit per remodelar una de les crugies de l'edifici, que es va poder datar per restes de rajoles de la cronologia esmentada.

Els interiors vestits i desvestits

Els béns mobles de Can Oleo, els pocs que devien subsistir del segle XVIII, es varen vendre cap a final del XIX o al primer terç del XX, quan l'edifici es desmantellà. L'inventari que transcrivim descriu l'atmosfera de les cases majors de l'època amb moltes similituds amb altres immobles que avui dia han mantengut la disposició de l'espai del segle XVII, amb les transformacions i afegits de mobiliari i decoracions fets al llarg dels segles. Els objectes més significatius en vida de Jordi de Santjoan es varen subhastar en els encants realitzats el 1684.⁷

La sala i la quadra eren els dos àmbits de representació social de la casa, per aquest ús més públic tenien el nombre més gran de seients, reflex del grau de sociabilitat atorgat a la seva configuració.⁸ La sala es trobava parada amb disset cadires de vaqueta vermella amb clavassó daurat, distribuïdes al voltant de la paret, a més hi havia tres bufets de noguer amb vergues de ferro,⁹ un d'ells s'emprava com a parador. Com espai d'entrada o de recepció, hi destacaven tres pintures, la primera el retrat del rei d'Espanya, Carles II,¹⁰ i les imatges de la nissaga familiar, en concret la vera efígie de *Ramon Vivot*, mort el 1569, i *Pedro Vivot Pacs*, traspasat el 1610. Com en altres casals de la Ciutat de Mallorca i també a Barcelona, en aquest ambient es retia homenatge als avantpassats.

La quadra es configurà abans de 1613, ja hi consta en l'inventari fet en aquesta data, però amb una disposició i unes coses diferents, atès que una part dels béns es varen vendre per pagar els deutes i les deixes testamentàries. A 1682 entorn dels murs emblanquinats hi havia catorze cadires de vaqueta vermella i dues arquilles obscures –disposades en parelles– *ab vidres a los calaxos ab peus entorxats negres*. També hi havia un bufet, tenyit de negre. Les pells rogenques, l'obscuritat de les fustes importades o bé tintades per anar a joc, les vases daurades i negres dels llenços, tot i la diversitat d'objectes i de tonalitats, s'erigien com els colors predominants i unificadors, pel contrast i la intensitat cromàtica

⁷ ARM, NOT G-633, f. 98-104.

⁸ Vegeu l'esplèndida anàlisi realitzada dels espais de la casa al barroc a: MASSOT RAMIS DE AYREFLOR, M.J.: "El esplendor de los interiores señoriales de Mallorca: las *casas majors* de Palma del siglo XVII al primer tercio del XIX", a MARQUÉS DELGADO, J.: *El mueble en Mallorca*, Palma de Mallorca, 2012, p. 33-83.

⁹ LLABRÉS MULET, J.: "El bufet a Mallorca: de la quadra senyorial al museu", *Estudi del moble*, 14, 2011, p. 22-25.

¹⁰ Vegeu d'altres exemples de retrats de reis a CARBONELL BUADES, M.: "El lloc, un temps", *Cendres de Troia. El pintor Miquel Bestard (1592-1633)*, cat. exp., Palma, 2007, p. 36.

dins la quadra. En la paret, per sobre dels seients i dels mobles, hi havia els setze quadres *llunyadans*,¹¹ col·locats entre grans miralls i fins i tot alguns sobre les portes. Igualment característiques de l'època eren les dues portalleries, cobertors o cortines destinades a les portes, que eren de cordellat de color carmesí. No s'indica específicament un tipus de tela o tapís penjat que caracteritzàs aquest àmbit com passa en altres edificis del període.¹² Sí que hi havia, retirats en un menjador devora la cuina, una catifa vella i un *estrado de jonchs y respaller de lo mateix*. A més tot el terra, estava cobert amb una estora d'espert.

Al llarg de les habitacions de la casa es computen unes vuitanta-una obres pictòriques (dos retrats familiars, trenta-cinc pintures oficials, nou quadres i un retaule de devoció, trenta-tres paisatges o vistes i dues sense determinar). Per bé que no es tracta d'una quantitat excepcional, creiem que es reflecteix l'afició per la pintura per part del propietari, un fenomen afí al de Catalunya i a altres zones europees com per exemple Flandes;¹³ aquest interès es fa molt evident quan es compara amb les poques obres pictòriques, només quatre, que trobaríem a la mateixa casa segons l'inventari de 1529.

Tot i la plurifuncionalitat dels espais i la col·locació una mica caòtica dels objectes o de la descripció feta pel notari, la decoració del menjador i de l'alcova també la podem intuir pel document. El menjador ocuparia un àmbit arquitectònic més reduït, amb un bufet gran, un de més petit que servia de parador i set cadires de repòs –*de la antigalla*– molt usades. La decoració pictòrica venia amb escenes al·lusives a *los dotse pares de França a cavall*.

L'alcova, un altre dels àmbits que es defineix a l'època moderna,¹⁴ s'obria en la cambra denominada de l'hort, on devia mirar. En aquest espai el protagonisme el tenia el *llit de monja de noguer ab los poms dels pilars deurats*. Aquests mobles, sembla que no tenen res a veure amb l'activitat conventual, sinó que els mobles “a tall de monja” es caracteritzaven per tenir una estructura amb els “frontals de plafons, amb muntants o posts tallats, que reben el nom de monjos”.¹⁵ La decoració de l'espai, torna a ser pictòrica, en aquest cas es tractava de vint y dos *quadrets testes, de diferents figuras de emperadors* i altres. Ho sabem pels encants dels béns de la casa fet dos anys després,¹⁶ en què els llenços vuitavats varen ser venuts a Berenguer Doms per tres lliures i un sou; no devia ser una pintura de gaire qualitat, encara que l'adquirís el nebot.

11 La documentació escrita els registra a l'inventari de forma genèrica, altres sinònims els tendríem en “arbredes”, “països”, a altres inventaris s'especificuen alguns detalls del que hi ha representat (CARBONELL BUADES, M.: “El lloc, un temps”..., p. 41).

12 Pels domassos que cobrien les parets, a vegades a la documentació reben el nom de “quadra vermella” o “quadra verda” (LLABRÉS MULET, J.: “Una aproximació als grans interiors mallorquins (1666-1818). Imatges gràfiques d'un temps”, *El mueble del siglo XVIII: Nuevas aportaciones a su estudio*, Barcelona, 2008, p. 43).

13 SOCIAS BATET, I.: “Els treballs i els dies: objectes d'art i valor als espais domèstics”, a GARCIA ESPUCHE, A. *et alii: Interiors domèstics. Barcelona 1700*, Barcelona, 2012, p. 144, vegeu també MONTIAS, J.M.: *Le Marché de l'Art aux Pays-Bas*, Paris, 1996, p. 34.

14 MASSOT RAMIS DE AYREFLOR, M.J.: “El esplendor de los interiores señoriales de Mallorca...”, p. 33-83.

15 CREIXELL, R.M.: “Espais interiors i parament domèstic”, a GARCIA ESPUCHE, A. *et alii: Interiors domèstics. Barcelona 1700*, Barcelona, 2012, p. 114.

16 ARM, NOT G-639, f. 98-104.

Ceràmica, vidre i altres arts de l'objecte

La ceràmica local està ben representada amb peces procedents d'Inca i de Manacor. La d'Inca mostra un repertori variat pel que fa als tipus, com són les onze gerretes de taula, les sis cadufetes, els sis tassons, els vuit plats petits, les dotze escudelles –*tres blancas y las altres de Incha*–, diferenciant les llises d'aquelles que estaven decorades.¹⁷

Pel que fa a Manacor, les referències són menors, però significatives d'una producció sofisticada del període, com són les *sinch gerretas de búcaro de Manacor*, noves, que anaven a joc amb els *deu tassons de búcaro*, igualment nous. Els búcars i la singular “bucarofàgia” ocupen un lloc destacat en l'estudi de les ceràmiques del segle XVII a Espanya, a més de ser plasmats per les seves subtils formes en la pintura de bodegó coetània.¹⁸ L'origen d'aquesta terrissa el tenim a Tonalá (Mèxic), però també es feien a Estremoz (Portugal),¹⁹ a Salvatierra de los Barros (Extremadura) i altres indrets. Segons el *Tesoro de la Lengua Castellana o Española* de Sebastián Covarrubias es tractava d'un “género de vaso de cierta tierra colorada que traen de Portugal y porqué en la forma era ventriculoso y hinchado le llamaron buccaro a bucca que vale el carrillo hinchado [...]”.²⁰ Ens trobam davant d'una invenció del notari o bé els gerrers de Manacor –com passa en tants altres casos en el món de la ceràmica– realitzaren la seva versió d'aquests objectes inflats i boteruts, amb ornamentacions en relleu, tan a la moda entre les classes privilegiades del segle XVII. La ceràmica mallorquina amb ornamentacions aplicades és la de Felanitx, tot i que Manacor també hi tengué el seu paper rellevant. En l'estudi de les gerretes felanitxeres i els seus precedents històrics, Rosselló Bordoy donà a conèixer els materials recuperats als pous núm. 1 i 8 de Santa Catalina de Sena datats a començament i final del segle XVII.²¹ Entre els fragments de gerretes d'aquesta procedència, també aparegueren copes baixes i altes amb decoracions en relleu i una peça que aleshores ja denominà búcar, per l'inflat del cos i la boca ondulada. A més d'aquests testimonis, hem de citar de la mateixa cronologia la “caixa de les rareses” del Monestir de la Puríssima Concepció de Palma, que conté –entre altres objectes importats d'Amèrica– tres *búcaros*.²² Dos d'ells i convé

17 A dia d'avui encara ens falta una tipologia dels objectes produïts a Inca. Tot i això són considerables les aportacions recents que han posat ordre i proporcionat novetats sobre aquesta producció, vegeu: BERNAT I ROCA, M. *et alii*: “La ceràmica a pinzell d'Inca. Els materials del Convent de Santa Catalina de Sena (Ciutat de Mallorca-s. XVII)”, *II Jornades d'Estudis Locals*, Inca, 1996, p. 181-196; GONZÁLEZ GOZALO, E.: “Elementos para el estudio de la Obra d'Inca mallorquina. El material del pozo de la plaça dels Reis de Mallorca nºs 6-7 de Sineu”, *Transferències i comerç de ceràmica a l'Europa mediterrània (segles XIV-XVII)*, XVI Jornades d'Estudis Històrics Locals, Palma, 1997, p. 291-302. Per a les peces blanques, difícils de catalogar, vegeu també: CAPELLÀ GÀLMÉS, M.À. *et alii*: “Introducció al catàleg dels materials ceràmics conservats al monestir de Sant Bartomeu”, *VI Jornades d'Estudis Locals*, Inca, 2005, p. 17-24.

18 PLEGUEZUELO, A.: “Cerámicas para agua en el barroco español: una primera aproximación desde la literatura y la pintura”, *Ars Longa*, 9-10, 2000, p. 129-133.

19 Els *pucairinhos* portuguesos, molt apreciats entre les classes benestants a Castella, també arriben, a Barcelona encara que sigui de forma testimonial, com ho proven els diversos fragments recuperats en excavació arqueològica (BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, J.; MIRÓ I ALAIX, N.: “El comerç de ceràmica a Barcelona als segles XVI-XVII: Itàlia, França, Portugal, els tallers del Rin i Xina”, *QUARHIS*, 6, 2010, p. 80-82).

20 COVARRUBIAS, S.: *Tesoro de la Lengua Castellana o Española*, Madrid, 1611, p. 347. Vegeu per la seva repercussió a Espanya: SESEÑA, N.: *Cacharrería popular. La alfarería de basto en España*, Madrid, 1997, p. 195-204. La mateixa autora ha aprofundit sobre el tema: *El vicio del barro*, Madrid, El Viso, 2009.

21 ROSSELLÓ BORDOY, G.: *La ceràmica de aplicaciones de Felanitx y sus precedentes*, Palma, 1970, p. 559-560.

22 GONZÁLEZ GOZALO, E.: “La caixa de les rareses, objectes exòtics del s. XVII en un món de clausura”, *L'Àmbit*

anotar-ho, difereixen dels americans i peninsulars per la pasta de color beix. Sens dubte ens manca un estudi sistemàtic i exhaustiu del paper dels tallers de Manacor en la Història de la terrissa a Mallorca, que ben segur, si surt a la llum, ens aportarà noves dades sobre aquestes singulars peces.

La ceràmica d'Itàlia hi és present amb diversos exemplars, com les dotze safas de terra obra *Liornesa verdosas*.²³ També les peces de color blau abundaven al casal –els vint-i-vuit plats blaus fins o les dues *dotsenas de xícaras blavas*–,²⁴ sense que puguem saber si eren de Gènova o Barcelona, ambdós centres productors de terrissa decorada amb òxid de cobalt, a més que el segon féu sèries imitatives, directament influenciades per les italianes.²⁵

Entre les produccions ceràmiques d'importació –encara que no hi figura una indicació geogràfica– hi hem de sumar els plats detallats a l'inventari com obra de *fullas de parra*. En una de les estances, hi havia dotze plats petits i nou de major dimensió; mentre que a la cuina de la casa principal, n'hi havia set més. De manera hipotètica, creiem que es tracta d'exemplars de la sèrie policroma de *Foglia verde* pintats a Montelupo (Toscana). La sèrie es caracteritza per la distribució radial de grans fulles de tonalitat verda –descrites pels ceramòlegs com a roure, bledes o altres–, organitzades a partir d'un motiu central concèntric policrom. Aquestes peces, força populars i d'àmplia difusió, aparegueren a Palma a les excavacions arqueològiques de Can Desbrull (actual Museu de Mallorca), a Can Bordils i a altres indrets de l'illa.²⁶ Entre els materials recuperats al pati de Can Oleo, volem apuntar que es localitzaren pocs fragments d'època moderna i, en canvi, molts més de la fase medieval, que ja han estat publicats.²⁷

Pel que fa al vidre, és normal la presència del venecià –*sinch tasons grans de vidre de Venètia*–, en una cronologia en què l'estil emanat de Murano, predominant des del XV,²⁸

Femení en els segles XVII i XVIII, del Palau al Convent, Palma, 2004, p. 32-41.

23 La intensa relació comercial amb Gènova al segle XVII es fa palesa en els nombrosos exemplars conservats en col·leccions particulars mallorquines, vegeu: COLL CONESA, J.: "Aproximación a las importaciones de cerámica ligur en Mallorca siglos XVII-XVIII", *Atti XXXVII-XXXVIII Convegno Internazionale della Ceramica*, Albisola, 2006, p. 37-48.

24 El consum de la xocolata es confirma per l'existència de les dues *xacoleteras de terra*. Tal vegada els plats blaus s'han de relacionar amb aquestes xicres i la tardana introducció de la marcelina a la Corona d'Aragó (ALBERTÍ, S.: "La marcelina i el seu nom", *BIC*, 78-79, 2003, p. 81-91). La data pot semblar molt primerenca, però ja a 1681 el Bisbe de Barcelona prohibí prendre xocolata i altres refrescos a l'interior de les esglésies (GARCIA ESPUCHE, A.: *La ciutat del Born. Economia i vida quotidiana a Barcelona (segles XIV a XVIII)*, Barcelona, 2009, p. 427-428).

25 BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, J.; MIRÓ I ALAIX, N.: "Imitaciones de cerámica ligur berettina en Barcelona", *Atti XL Convegno Internazionale della Ceramica*, Savona, 2007, p. 137-141.

26 ROSSELLÓ BORDOY, G.; CAMPS COLL, J.: "Excavaciones arqueológicas en Palma de Mallorca. Sondeos practicados en la antigua Casa Desbrull", *Noticiario Arqueológico Hispánico*, 2, 1974, p. 133-168; LLINÀS RIERA, M.: "Ceràmica d'importació a Ciutat de Mallorca, s. XVI-XVIII: Can Bordils", *Transferències i comerç de ceràmica a l'Europa mediterrània (segles XIV-XVII)*, Palma, 1997, p. 303-319; COLL, J.: "Mallorca: moviments i corrents comercials a través de la ceràmica", *Mallorca i el comerç de ceràmica a la Mediterrània*, Palma, 1998, p. 83. Per a alguns exemplars recuperats a Barcelona, vegeu: BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO, J.; MIRÓ I ALAIX, N.: "El comerç de ceràmica a Barcelona...", p. 28.

27 Una primera aproximació als resultats de l'excavació arqueològica de Can Oleo la tenim a: RIERA RULLAN, M. *et alii*: "Un conjunt ceràmic del segle XV del Palau de Can Oleo de Palma de Mallorca (Illes Balears)", *Actes del IV Congrés d'Arqueologia medieval i moderna a Catalunya*, 1, Tarragona, 2011, p. 571-585.

28 DOMÈNECH, I.: "Spanish Façon de Venise Glass", *Beyond Venice. Glass in Venetian Style, 1500-1750*, Corning, New York, 2004, p. 84-113.

comença a perdre lideratge a favor de les novetats formals i estilístiques generades a Bohèmia que seran les protagonistes del segle XVIII. Altres peces tradicionalment sumptuàries són descrites per damunt *–vint y sis tasas de vidre entre grans y petites, de diverses maneres–*. Quant al vidre comú, abunden les capses de refredar *–dues d'elles, grans de suro de refradar ab sos brocals de vidre–*, que responen a la moda de beure aigua freda. Una incògnita que no hem pogut resoldre, potser es tractaria d'aigua beneïda, és el perquè dels *flasquets petits de vidre de Sant Nicolau*.²⁹ No manca, com en altres interiors del període, la *flasquera de pi ab sis flascos de vidre*, relacionada amb l'emergent consum de begudes alcohòliques, que s'importaven amb els respectius contenidors.³⁰ Es troba a faltar alguna referència als vidres catalans o de Barcelona que eren molt més freqüents a l'inventari de la casa fet el 1610 amb nombroses cites a peces de qualitat *–dos ídries de vidre de Barcelona o el leó de vidre*, un sofisticat aiguamans– destinades a decorar la part superior dels bufets o de les arquilles. Tal vegada, la crisi política de la segona meitat del segle a Catalunya i el conegut procés de popularització de les formes i les ornamentacions, féu que les produccions catalanes arribassin en menor volum al mercat insular.

En tota casa benestant, els objectes d'argent es guardaven amb zel en un armari per a la plata, que en aquest cas es trobava a la cambra del difunt. A part dels tipus, l'anotació no és precisa pel que fa a la descripció de les decoracions o les formes. Només destaquen dues joies, la d'or amb ametistes que tenia Sor Isabel Fortuny de Santa Clara i la *venera de or ab la creu de Santiago*, propietat del finat i representativa de la seva orde. Les veneres o insígnies s'associaren a l'augment de les confraries i ordes, essent la de Sant Domingo i la de Malta, les més populars a l'illa. Sense exemplars preservats, ens podem imaginar aquesta joia pel dibuix d'una venera de Santiago, fet el 1586 per Joan Pau Font i inclòs al *Llibre de passanties del Gremi d'Argenters* de Barcelona.³¹

Finalment, volem posar esment que, en una recambra del porxo, hi havia una *llansa de fust ab una bandereta groga a la punta*, una *rodella gran de cartó groch ab un rètol* i els dos vestits d'arnès de ferro. Creiem que s'han de relacionar amb les festes cavalleresques, justes o jocs de canyes que practicava l'estament privilegiat, per bé que en una data força tardana, principalment, al Born de la ciutat. Al·lusius a aquests tornejos i parades es conserven representacions pictòriques en col·leccions particulars.³²

L'anàlisi de l'inventari ens ha permès aportar algunes idees concretes sobre la riquesa i diversitat de la cultura material present a la fase del sis-cents de Can Oleo; esperam que la transcripció del document, per la pluralitat d'objectes anotats, permeti a altres investigadors indagar sobre la forma en què els individus del passat es relacionaren amb el seu univers material.

29 El 1696 Pere de Montaner a la seva casa de Barcelona també tenia una ampolla "d'aigua de Sant Nicolau" (SOCIAS BATET, I.: "Els treballs i els dies...", p. 162).

30 CAPELLÀ GALMÉS, M.À.: *Ars Vitriaria: Mallorca (1300-1700)*, Palma, 2015. Vegeu els flascons recuperats en l'excavació de Sa Gerreria que són d'importació: ALBERO SANTACREU, D.; CAPELLÀ GALMÉS, M.À.: "Archaeometrical and typological analysis of 17th century glass production in Sa Gerreria Workshop (Majorca, Spain)", *Mediterranean Archaeology and Archaeometry*, 17/1, 2017, p. 206-208.

31 GONZÁLEZ, E.; RIERA, M.M.: *La joieria a les Illes Balears*, Palma, 2002, p. 118-119.

32 LLOMPART I MORAGUES, G.: "Festes i devocions santjoanistes", *L'Orde de Malta, el regne de Mallorca i la Mediterrània*, Palma, 2001, p. 95-100; CARBONELL BUADES, M.: "El lloc, un temps"... , p. 41.

Transcripció

1682, desembre, 1.
ARM, NOT G-633, f. 56r-67v.

[f. 56r]

Inventari dels béns y heretat del noble senyor Don Jordi Santjuan y Sureda, cavaller del hàbit de Santiago, fet per la noble senyora Dona Francina Santjuan y Fuster, viuda y hereva usufructuària de aquell, conforme son últim y vàlido testament rebut en poder del notari infrascrit als 25 noembre del corrent any 1862 y per son òbit seguit al primer desembre dit any, circa las onsa horas del matí, publicat lo matex dia circa mitx dia, no tantsolament com hereva usufructuària, però encare *pro tenuta sua dotis et jurium dotalium* y sens perjuy de qualsevols drets, li pugan competir contra dita heretat y per lo magnífich senyor Berenguer Doms y Santjuan, hereu propietari de dit senyor Don Jordi, en lo cas que ha tingut lloch conforme son citat testament.

Die prima mensis desembris, circa horam secundam post meridiem, anno a nativitate Domini MDCLXXXII.

In dei nomine etc. cum obdoli maculam evitandam etc.

Primo havem atrobat en dita heretat unas **casas** cituadas en la present Ciutat de Mallorca en la Almudayna tingudas y confrontadas com en actes és de veure.

Testes etc. Raphael Ferrer et Guixar, scriptor, et Gabel Joannes Fortesa, alias *pabordo*, presentis civitatii.

Et die decima mensis marcii anno 1683 continuando dictum inventarium dicta domina Francina Santjuan et Fuster, viuda, cum assistentia et interventione supradicti magnifici domini Berengarii Doms et Santjuan fuerunt descripta et continuata res et bona sequentia:

En la sala de la dita casa.

Primo deset cadiras de vaqueta vermella ab clavasó deurat llis, usadas.

[f. 56v]

Item un bufet gran de noguer ab vergas de ferro, usat.

Item altre bufet gran de noguer ab vergas de ferro, usat.

Item un bufet de noguer proullongat que servia de parador, usat.

Item un quadro proullongat figura del Rey d'Espanya Carlos Segon, bo.

Item altre quadro proullongat vera efigies de Don Ramon Vivot, usat.

Item altre quadro proullongat vera efigies de Don Pedro Vivot, usat.

En la quadra.

Primo catorse cadiras de vaqueta vermella ab clavasó deurat obrat, bonas.

Item un arquilla negra gran ab vidres a los calaxos ab diferents figuras pintadas devall los vidres ab los peus entorxats negras, usada.

Item altre arquilla migensera negra ab vidres a los calaxos ab peus entorxats negras, usada.

Item demunt dita arquilla unas floreras de paper petites, vellas.

Item un mirall gran ab vasa negra, bo.

Item dos miralls, no tant grans com lo demunt dit, també ab vasa negra, tots bons.

Item altre mirall, més mitjenser, ab vasa negra, usat.

Item un bufetet tenyit de negra ab vergas de ferro, usat.

Item demunt dit bufetet una coveta ab un vidre devant y dedins un Jesuset adormit, nova.
 Item dotse quadros llunyadans grans ab vasa deurada obrada, bons.
 Item dos quadros llunyadans grans y dos més petits de lo matex pralongats, ab vasa deurada obrada, bons, que servien per sobreportals.
 Item un quadro mitjenser pralongat figura de Nostra Senyora ab lo Ninyo Jesús en el bras, ab vasa deurada obrada, usat.
 Item duas porteleras de cordellat vermell guarnidas de esterilla de plata, usadas.
 Item unas estoras de spart ab que està estorada dita quadra, usadas.
 Item dos vasas deuradas de sobre dos portals y dos vergas de ferro per las porteleras, usadas.

[f. 57r]

En la cambra a hont morí dit defunt.

Primo un llit de camp de noguer entorxat, usat.
 Item un gorniment de llit de cordellat vermell ab sterilla de plata, usat.
 Item dos matalasos de llista, usats.
 Item quatre cuxins de fluxell, dos grans y dos petits, usats.
 Item sis cadiras de vaqueta vermella ab clavasó deurat obrat, bonas.
 Item un bufetet tenyit de negra, usat.
 Item demunt dit bufetet una arquilla o cova sens calaxos ab vidres devant y dins degotisos, ab vasa deurada per tot elredor devant, usada.
 Item un bufetet negra, usat, ab una arquilleta petita demunt, obrada ab perfils blanchs, usada.
 Item una figura mitjensera de Nostra Senyora de pedra mabra, usada.
 Item una figura de Sant Jordi de pedre mabra, usada.
 Item un quadro gran de Christo crucificat, ab vasa deurada obrada, usat.
 Item altre quadro gran de Sant Antoni de Pàdua, ab vasa deurada obrada, usat.
 Item quatre quadros grans llunyadans, sens vasa, usats.
 Item un baul de vaqueta vermella gran, usat, ab alguna roba blanca de vestir que dix dita senyora esser sua.
 Item dins dit baul tretze camisas y 13 calsons de lli de brinet de Gènova y de tela de París, sis parells de calsas de fil blanch, nou tocados de tela batista y deu mocadors de tela batista, tot usat, de dit senyor difunt.
 Item en el capsal del llit una piqueta de plata, usada.
 Item sobre dita piqueta un quadret de Sant Vicens Ferrer, ab vasa deurada obrada, usat.

En la altra cambra junt de la quadra.

Primo un llit de camp de noguer, usat.
 Item dos matalasos de llista mallorquina, usats.
 Item quatre cuxins de fluxell, dos grans y dos petits, usats.
 Item quatre cadiras de vaqueta vermella ab clavasó deurat llis, usadas.
 Item tres flasadas de friseta, duas blancas y una vermella, usadas.
 Item un bufetet tenyit de negra, usat.

[f. 57v]

Item una arquilleta de noguer de la antigalla, usada.
 Item dins dita arquilleta un llibre de albarans en fol de dit defunt y alguns papers de poca importàntia.

Item un bufetet de noguer, usat, demunt del qual està dita arquilleta.

Item un caxonet a modo de baulet forrat de pell negra, usat, ab alguns papers de poca importàntia.

Item un quadret de Santa Anna ab vaseta deurada del capsal del llit, usat.

Item un gorniment de llit de sarseta vermella o encarnada guarnide de veta de filadís encarnada, usat.

Item una portadoreta redona ab sércols de ferro, usada.

Item una copeta plana de llenyam blanch, de cosa de un palm de altària, que servia per tenir plomatxos.

Item sinch llunyadans grans ab vasa negra, vells.

En el menjador.

Primo un bufet gran de noguer ab vergas de ferro, usat.

Item altre bufet de ameller, més petit, que servia de parador, usat.

Item set cadiras de repòs negras altas de la antigalla, molt usadas, y una petita de lo matex.

Item dotse quadros grans ab vasas negras que són los dotse pares de França a cavall, molt usats.

Item un quadro vell y foradat ab una figura ab un rètol qui diu Christus.

En la cambra de l'hort.

Primo tres cadiras de vaqueta vermella ab clavasó deurat llis, usadas.

Item quatra tabulets baxos de cordovà negra, usats.

Item una taula llarga ab petjes llevadisos, usada.

Item altre taula ab dos calaxos devall y quinse calaxets demunt, tot usat.

Item un quadro mitjenser de Sant Juan qui batetja a Christo Nostre Senyor, molt usat.

Item altre quadro de Santa Bàrbara, mitjenser, molt usat.

Item un llit de monja de noguer ab los poms dels pilars deurats,

[f. 58r]

usat.

Item dos matalasos de llista mallorquina blanch y vermell, usats.

Item dos cuxins de llana grans, usats, y un petit.

Item vint y tres quadrets vuitevats ab vaseta deurada de diferents figuras qui estaven dins

la alcova, usats.

En la cambra del terradet.

Primo sinch llunyadans ab vasa negra, tots foredats.

Item un quadro de Lot, molt vell y foredat.

Item un armari de fust dins del qual hi ha un barral de vidre, dos flascos de vidre petitets, tres pots de vidre, una gerra mitjensera, mitja de mel, y una olla de terra ab un poch de sucre.

Item una caxeta de noguer ab pany y clau dins de la qual se troban alguns mocadors, vels, cambuxos, anàgues y algunas robas que dita senyora dix ser suas.

Item una caxa gran de sepí ab son pany y clau dins de la qual se ha trobat lo següent:

Primo dos llensols de renís de sinch palms, bons.

Item nou llensols de brinet de Gènova, bons.

Item dos llensols de brinet de casa, molt usats.

Item nou llensols de brinet prim de casa, bons.

Item quinse llensols de bri y stopa prima, tots bons.

Item quatra vànavas, ço és duas de bri y cotó entretalladas y duas de cordelledet de cotó, bonas.

Item set parells de cuxineras, dos de brinet de casa, vellas, un parell de tele batista, bonas, un parell de brinet de casa, novas, y tres de brinet de Gènova, bonas.

Item vuit parells de cuxineretas petites, germanas de las grans.

Item altre caixa de sepí mitjensera, usada, ab pany y clau, dins de la qual se ha trobat lo següent: Primo vuit torcabocas de fil y cotó de gra de ordi, vells y foredats.

Item vint y vuit torcabocas de quatra palms de fil en fil prim de gra de ordi, bons.

Item tres dotsenas de tocabocas de fil en fil prim, mostra moderna, tots bons.

[f. 58v]

Item altra caixa gran de sepí usada, ab pany y clau, dins de la qual se troban algunas robas de vestir de dit defunt.

En una cambra del carrer junt a casa Don Sureda.

Primo tretse cuxins grans de la quadra, de vellut carmesí, a una part, y, a la altre, de altres robas diferents, usats.

Item una caixa blanca mitjensera obrada ab son pany y clau dins de la qual se ha trobat lo següent:

Primo un gorniment de llit de domàs carmesí, guarnit de randeta de or, usat.

Item tres portaleras de cordellat vermell, vellas.

Item duas tavellolas de seda, una blava ab retxas blancas, usada, y, la altre, de deuets de blanch, encarnat y vert, vella.

Item duas portaleras de tefatà sensilló carmesinas guarnidas de pasamanet de plata y negra, usadas.

Item una vànava de seda encarnada y blanca encotonada, usada.

Item duas portaleras de domàs carmesí, usadas.

Item un cubertor y deventera, tot de cordellat guarnit de pasamanet de plata, usat.

Item sis cortinas de domàs carmesí del cotxo, usadas.

Item altre caixa de noguer gran de la antigalla, usada, ab son pany y clau dins de la qual se ha trobat lo següent:

Primo set tovallas grans de taula de bri en bri de gra de ordi, duas foradadas y las sinch, usadas.

Item tres tovallas de parador de lo matex, usadas.

Item tres tovallas de taula grans de bri y cotó, mostra de duas presas bonas.

Item altres tres tovallas de lo matex de parador, bonas.

Item quatra tovallas de taula grans, de bri y cotó de mostra turtugat, bonas.

Item tres tovallas de taula grans, de bri en pri prim mostra

[f. 59r]

moderna, bonas.

Item set tovallas cordelleras en caps de parador, usadas.

Item tres tovalletas petites en caps de bri en bri prim, novas.

Item unas tovalletas, de bri en bri, guarnidas de una randeta, usadas.

Item unas tovalletas petites, de bri y cotó, obra de duas presas, novas.

Item quatra tovalles de pastar, usadas.

Item dos cobritaulas de filampua, usats.

Item una dotsena y mitja de cànnyoms de stopa en бага, usats.

Item sis cànyoms de bri y stopa en vetas, usats.

Item dotse tovallolas de axugamans comunas, sis vellas y sis usadas.

Item sis tovallolas de axugamans de brinet prim, bonas.

Item duas tovallolas de tela batista en mostra, una més llarga que la altre, usadas.

Item altra caxa de noguer gran de la antigalla, usada, ab pany y clau dins de la qual se han trobat alguns pedasos vells y cosas de ningun profit.

Item altra caxa mitjensera de noguer de la antigalla, usada, ab pany y clau dins de la qual se ha trobat lo següent:

Primo quatra llensols de brinet, usats.

Item onse llensols de stopa ab stopa, usats.

Item onse tovallas de cuina de stopa ab stopa, usadas.

Item sis cànyoms de stopa ab stopa en baga y sis, en vetas, usats.

Item quatra tovallas de axugamans comunas, usadas.

Item sis tovalletas petites de fil en fil de gra de ordi, usadas.

Item dotse torcabocas de fil y cotó, obra de turtugat, usats.

Item una vànava de fil y cotó tallada, usada.

Item quatra parells de cuxineras de brinet de Gènova, dos grans y dos petites, usadas.

En el rebost.

Primo una corterola dolenta de tenir sal.

Item un tros de post vella, demunt duas barras.

Item dos covonets de canyas mitjensers, usats.

Item tres covons de rentar, usats.

Item un puat, usat.

Item una romana, usada.

[f. 59v]

Item dos garbells, un petit y un mitjenser, usats.

Item un llibrell de terra de pastar.

Item quatra llibrells de terra, ordinaris.

Item un almut, mesura de fust, usada.

Item una barcella, mesura de fust, usada.

Item una senalla gran de palmas, usada.

Item una bomba de aram, usada, ab son suro.

Item una piràmide de stany ab son suro, usada.

Item quatra fanyadors, usats.

Item un fornet de ferro de fer gubellets y sinch gubellets dedins de aram, usats.

Item onse gerretas de taula obra de Inca, novas.

Item duas botillas de terra grans, usadas.

Item sinch gerretas de búcaro de Manacor, novas.

Item deu tasons de búcaro, nous.

Item sis cadufetas de Incha petites, novas.

Item sis tasons de terra de Incha, nous.

Item duas salseretas de terra mitjenseras, usadas.

Item dotse safas de terra obra Liornesa verdosas, entre grans, mitjenseras y petites.

Item un silló de terra mitjenser obra de Barcelona.

Item altres duas salseretas petites de terra, a hont hi ha tàparas.
 Item tres cunilleres de terra, mitjenseras.
 Item duas xacoleteras de terra, usadas.
 Item una llibrella de foch.
 Item duas capsas grans de suro de refradar ab sos brocals de vidre, usadas.
 Item una altre capsa gran ab brocal de stany, usada.
 Item tres capsas mitjenseras de lo matex ab sos brocals de vidre, usadas.
 Item duas capsetas de lo matex, petites, ab sos brocalets de vidre, usadas.
 Item una flasquera de pi ab sis flascos de vidre, usada.
 Item una alfàbia de terra mitjensera, tocada de foch.
 Item duas alfabetas petites de tenir olivas, usadas.
 Item unas manxas de ventar al foch, novas.
 Item un sàtria mitjensera de terra, usada.

[f. 60r]

Item uns retxats de finestra petita de ferro.
 Item tres paners de canyas mitjensers, usats.
 Item quatre forchs de ays.
 Item quatre graneras de palmas, novas.
 Item dos flascos grans de vidre y dos mitjensers.
 Item dos flasquets petits de vidre de Sant Nicolau.
 Item dos flasquets de vidre redons.
 Item una castanyeta de vidre mitjensera y una petita.
 Item quatre brocals de vidre.
 Item dos brocalets de vidre petits, una garrafeta y una filosa de vidre.
 Item dos pots de vidre mitjensers y dos petits.
 Item una sotacopa de vidre.
 Item sinch tasons grans de vidre de Venètia.
 Item duas dotsenas de tasons de vidre de diferents maneras.
 Item vint y sis tasas de vidre, entre grans y petites, de diverses maneras.
 Item un embut de vidre.
 Item una cantaplorà de vidre.
 Item duas ventosas de vidre.
 Item tres orinals de vidre, un gran y dos petits.
 Item vuit llibrelletas de posar codonyat y confitura.
 Item dos cortinellos de fust ab sércols de ferro, usats.
 Item una llansa tenyida de negra, usada.
 Item quatre filoses de canya, duas aspías y un esterinyador.

En una cambra com pujam al porxo que servex per las criadas.

Primo dos llits de banchs y posts, usats.
 Item una màrfaga y una flasada, tot usat.
 Item altra flasada, usada.
 Item una caxa vella y dolenta.

En la cuina junt a casa Don Sureda.

Primo una taula de pi ab un calax, usada.
 Item un banch, vell.

Item una banca, vella.

Item una destral de ferro, usada.

[f. 60v]

Item quatre capsanas, vellas.

Item una giradora de ferro, usada.

Item tres pellas de ferro, una gran, una mitjensera y una petita, totes usades.

Item dues grelles de ferro, unas grans y unas petites, usades.

Item un trinxador de ferro, usat.

Item tres asts de ferro, usats.

Item dos cavalls de ferro de curtir, usats.

Item una raya de ferro, usada.

Item un sublimador de ferro, usat.

Item una giradora de pella de ferro, usada.

Item dues cubertoras de ferro, usades.

Item tres talladors de fust, usats.

Item un calderó de aram de escalfar llexivada, usat.

Item dos llibrells de terra, usats.

Item dotze plats petits de terra de fullas de parra, usats.

Item sinch plats grans de la matexa obra, usats.

Item quatre plats grans de la matexa obra, usats.

Item vuit plats petits comuns de Inca y quatre plats de foch.

Item sis cubertoras de terra, usades.

Item vuit culleras de fust.

Item un murter de coure ab se mà.

Item dotze ollas de terra, de bonas y de rompudas entre grans, mitjenseras y petites.

Item vuit casolas de terra, entre grans y petites, de bonas y rompudes.

Item sinch grexoneras de terra, de grans y petites.

Item dotze escudellas, tres blanques y las altres de Incha, usades.

Item un satriy de vidre.

Item una garrafeta de terra, usada.

Item quatre gerras de terra, usades.

Item tres llumeners de ferro, usats.

Item dos cavalls de ferro de fer foch.

Item una llumenera gran de lleutó de vuit metxons, entorxada.

Item una llumenereta petita de lleutó de sis metxons, usada.

Item un canalobre de lleutó ab un pomet de stany, usat.

Item un ganivet de ferro gros, usat.

Item unas molas de ferro, usades.

Item uns ferros de cuinar, usats.

[f. 61r]

Item un morter de pedra, usat.

Testes reverendus etc. [...] Moragues, presbiter in ecclesia cathedrali beneficiatus, et Guillelmus Far, villa de Santa Maria auriga, vulgo *cotxer*, ambo habitatores domus dicte domina Francina.

Et die trigesima prima predictorum mensis et anni continuando dictum inventarium dicta

domina Francina Sanjuan et Fuster vidua cum assistentia interventione dicti magnifici domini Berengarii Doms et Santjuan fuerunt descripta et continuata res et bona sequentia.

En la cuina junt a la sala gran de dita casa.

Primo una caldera gran de aram de fer bugada ab duas ansas, usada.

Item un cosi de terra gran de fer bugada, plantat y altre sens plantar.

Item un braser de aram ab se caixa de fust ab planxa de lleutó, vell.

Item una copa mitjensera de aram, usada.

Item altre copeta de lo matex, petita, usada.

Item un torredor de ferro, vell.

Item un colador de aram, usat.

Item quatre plats blanchs grans, usats.

Item vuit plats de lo matex, no tant grans, usats.

Item onse plats de polla blanchs, usats.

Item sinch plats mitjenserets, de lo matex.

Item vint y vuit plats blanchs petits, usats.

Item tres plats blaus fins, usats, dos de polla y un més grandet.

Item vint y vuit plats blaus fins, petits, usats.

Item duas dotsenas de xícaras blavas, usadas.

Item devuit escudellas blancas, usadas.

Item set plats grans de terra de fullas de parra.

Item setze culleras de fust, bonas.

Item quatra cubertoras grans de terra.

Item sis cubertoras de terra petites.

Item tres masas de fust, usadas.

Item un murter de pedra blanch, usat.

[f. 61v]

Item sis graxoneras de terra, grans.

Item nou ollas grans de terra, usadas.

Item una olla de terra més gran, usada.

Item quatra ollas petites de terra, usadas.

Item onse casolas de terra, entre grans y petites.

Item una olla gran de coure y una petita, usadas.

Item en un **rebot alt**, a hont se puja per la dita cuina se han trobat quaranta y un lletons de vidre.

En el menjador junt de dita cuina.

Primo un banch de fust ab respalles, vell.

Item altre banch de fust sens respalles, vell.

Item una conca gran de lleutó, usada.

Item un estimbori de fust per escalfar el llit, usat.

Item una catifa vella de la quadra.

Item altra catifa mitjensera de devant el llit.

Item un estrado de jonchs y respaller de lo matex de la quadra, vell.

Item una escala de fust, usada.

En el porxo.

Primo tres llunyedans vells y molt foradats.
Item un bastiment de fust de quadro gran, usat.

En una cambra del porxo.

Primo unas botas, usadas.
Item una viola de arch, esfondrada.
Item una alabarda rompuda al mitx.
Item duas verguetas de ferro.
Item una rodella de ferro.
Item un murrió de ferro.
Item una llansa de fust ab una bandereta groga a la punta.
Item una rodella gran de cartó groch ab un rètol al mitx.
Item una caixa gran de mirall de fust, vella.
Item dos vestits de arnès de ferro, vells.
Item quatre peus de debanadoras, usats.
Item un flascó y flasquillo de arcabús de munitió, vells.
Item unas fundas de vaqueta negra, vellas.

[f. 62r]

Item una maleta negra, usada.
Item un mirall de la carroça.
Item una capellera, vella.

En la caixa de la **cambra del terradet** en què se ha dit estan las robas del dit senyor defunt se han trobat las següents:

Primo un telei nou, brodat de fil de or y plata.
Item un vestit de ximellot color amusco, ço és calsons i xemberga, usat.
Item un aljuba tabí de flos guarnida de randa negra, usada.
Item un vestit, calsons y xemberga de gorgarant color amusco ab botons de fil de or y seda, usat.
Item una aljuba de setí de flors, usada.
Item altre vestit, calsons y xemberga de tafatà negra, usat.
Item unas mànagas juntas de gorgarant color pardo, brodadas de fil de plata, vellas.
Item uns calsons de lo matex guarnits de fil de plata, vells.
Item unas mànagas de gorgarant color amusco ab botons de fil de or, usadas.
Item unas mànagas de tele setina groga, guarnides de randa de plata falsa, usadas.
Item unas mànagas de gorgarant color amusco talladas, usadas.
Item unas mànagas color de oliva, talladas, ab flochs, usadas.
Item uns calsons de ximellot encarnat ab botons

[f. 62v]

de fil de plata, vells.
Item uns calsons de ximellot negra, vells.
Item una casaca de friseta negra, vella.
Item unas mànagas de ximellot, vellas, aficadas a dita casaca.
Item una casaca de friseta negra, vella.
Item unas mànagas de tafatà negra, vellas aficadas a dita casaca.
Item un vestit, ço és calsons y xemberga de groguet, vell y foredad.

Item uns calsons de ante, usats.
 Item una capa de erbatje color amusco forrada de sarseta, usada.
 Item un telei de tefatà negra, guarnit de randa negra, vell.
 Item altre telei de cuiro negra, usat.
 Item altre telei de cuiro forrat de tafatà, color amusco a una part, y a la altre de tefatà blanch, vell.
 Item altre telei de cuiro forrat de tefatà negra, vell, y quatra parells de calsas de seda spesas, dos negras y dos de color, usadas.
 Item una capa de friseta negra, usada.
 Item una spasa, usada.
 Item altre spasa, usada.
 Item una daga, usada.
 Item un sinto ab cap de ferro, usat.
 Item un capell negra, usat.
 Item altre capell negra, usat.
 Item una guarnitió de daga, vella y rovellada.
 Item altre guarnitió de la matexa manera.
 Item altre guarnitió de daga, també vella.

[f. 63r]

Item quatra plomatxos de plomas blancas.

En **un armari de la cambra a hont morí** dit senyor defunt se ha trobat lo següent:

Primo una basina de plata de pes de sinquanta sis onsas.
 Item un pitxer de plata de pes de vint y vuit onsas.
 Item una sotacopa de plata de pes de denou onsas y mitja.
 Item altra sotacopa de plata de pes de nou onsas.
 Item altra sotacopa de plata de pes de dotse onsas.
 Item un plat y un saler de plata de pes de vint onsas y mitja.
 Item set culleras, vuit forquetas y un saca molt de plata de pes tot junt de devuit onsas y mitja.
 Item una spalmatòria de plata de pes de set onsas y dotse milleresos.
 Item un tasó de plata de pes de dos onsas, dotse milleresos.
 Item dos canalobres de plata vuitavats de pes de vint y set onsas.
 Item altres dos canalobres de plata redons de pes de trenta quatra onsas.
 Item un sintillo de pesas de or ab perlas.
 Item una venera de or ab la creu de Santiago de valor de deu lliures.
 Item una pesa de or ab matistas que se troba en poder de Sor Isabel Fortuny de Santa Clara.
 Item una ganivetera ab quatre ganivets.

En un estudi a hont habita el reverend.

Primo un llit de monge, usat.
 Item un matalàs y una màrfaga, tot usat.
 Item una taula redona, vella.
 Item una flasada y un cuxí, tot usat.
 Item duas cadiras, vellas.

En los estudios grans.

Primo en lo **primer estudi** un bufet de noguer gran ab vergas de ferro, nou.

Item dos bufets quadrats forrats de vaqueta vermella ab flocadura verde ab vergas de ferro, usats.

Item deu cadiras de vaqueta vermelles, vellas.

Item un guarda roba ab quatra calaxos de fust, vell.

[f. 63v]

Item una mitja quartera, vella.

Item en la **capella de dits estudi** un retaula de Nostra Senyora ab lo Ninyo Jesús en el pesebre, vell.

Item vuit banquetas negres, vellas.

Item en la **cuina de dits estudis** una sella de vaqueta blanca, nova, y una vella y dolenta.

Item duas portaleras de vaqueta de la carroça, usadas.

Item un banch de falcons y un de sellas, vells.

Item tres brillas, vellas.

Item sis sivas de lvisa.

Item en **altre estudi** dins lo matex un armari alt de fust ab papers vells.

Item una arquimesa gran de noguer, vella ab papers vells.

Item altre arquimesa de lo matex, mitjensera, vella ab papers vells.

Item en **altre aposento de dits estudis** uns banchs de posts amplas de amplària de un llit, bons.

En la botiga de l'oli.

Primo dotse alfàbias olieras, entre grans y mitjenseras plenas de oli exceptat duas que ni falta cosa de un palm y mitx a cada una y per quant nos sap la quantitat de dit oli protesta dita senyora D. Francina que quant lo haurà venut continuarà ab certitut lo que si havia trobat.

Item duas mesuras de terra, vellas y rompudas.

Item una alfàbia plantada, buida.

Item en la **rebotiga** onse alfàbias grans olieras rompudas y duas plantadas, totes buidas.

En la botiga devall la escala.

Primo tres alfàbias mitjenseras de tenir olivas, buidas.

Item quatra alfàbias petites de tenir olivas, una, plena de olivas negres, y las altres, buidas.

Item una alfàbia, més gran que las mitjenseras, plena de olivas negres dolentas.

En la estable.

Primo un poltro negra de edad de tres anys.

Item un cavall de pel roig de edad de deu anys.

[f. 64r]

Item un burro negra, vell.

Item dos muls negres, qui tiran la carosa, de edad de dotse anys cada un.

Item unas guarnitions per los dits muls d'estirar la carroça, vellas y declara dita senyora que encare que és veritat que lo dit senyor Don Jordi tenia un cavall negra per son servici, nos continua en lo present inventari perquè lo endemà que lo dit senyor fonch mort, ella lo envià y donà al senyor Don Antoni Ferrendell a persuatió y petitió del dit senyor Berenguer Doms y Santjuan en atenió del que havia assistit al dit senyor Don Jordi en la sua malaltia y perquè

en lo esdevenidor cont del consentiment de dit senyor Berenguer en lo haver donat lo dit cavall, firma esta declaratió de se pròpia mà = Berenguer Doms y Santjuan.

En la cotxeria de dita casa.

Primo una carroça, vella, però condreta.

Item dos bastos dels dits muls, vells.

Item **en la entrada** onse bigas de pi de lvisa de 25 palms de llargària.

Item se continua en lo present inventari una posesió anomenada **Calbet**, situada en lo terme de la vila de Bunyola, tinguda y confrontada com en actes és de veure, ab ses casas y tafona.

En la **sala** de dita casa.

Primo un bufet gran de noguer ab peus tornetjats, usat.

Item dos taulas mitjenseras, una, de sepí, y la altre, de pi, usadas.

Item un armari de fust gran de sepí dins de la qual se ha trobat lo següent:

Primo un brocal de vidre.

Item un canalobre de lleutó ab un grasol de estany.

Item una sàtria de terra esbrecada.

Item una enpolleta de vidre de tenir tinta.

Item un banch de respallé, usat.

Item duas cadiras de repòs negras, usadas.

Item dins de la matexa sala, a un cap de ella, un altar y, demunt de ell, un quadret mitjenser del Devallament, vell, ab vaseta deurada.

Item un Christet ab se creu que està demunt lo altar.

[f. 64v]

En una **cambra** junt de dita sala.

Primo un bufet, vell y dolent.

Item duas caxas vellas de noguer de la antigalla, buidas.

Item una caixa de pi, usada, també buida.

Item un llit de camp de poll ab los poms deurats, usat.

Item un llit de dos posts, usadas.

Item una cadira de repòs baixa de cuiro negra, usada.

Item una piqueta de terra de tenir aygua beneita.

Item un palis de Indiana, usats.

Item una sacra de altar.

Item una ara.

Item un misal, usat.

Item un cuxí per el misal.

Item unas tovallas de l'altar.

Item una barcella.

En un **rebot**.

Item tres alfàbias petites de terra de posar olivas, duas buidas y en la altra quatre o sinch almuts de olivas negras.

Item un arer, usat.

Item dos círcols de posar pa, usats.

Item un sedàs, usat.
Item dos talladors de fust, usats.
Item un carratellet, mitx de vinagre.
Item dos pellas, usadas.
Item una giradora, vella.
Item set senallas de clotar, novas.
Item un ast de ferro, usat.
Item un càvech vell de ferro.
Item duas palas de ferro, vellas.
Item una destral de ferro, usada.
Item un pich de grua, vell.
Item un tros de reya de ferro.
Item una romana grossa, usada.
Item un gatsoll de ferro, usat.
Item dos ganivets de ferro, usats.

[f. 65r]

Item una caxa sens cuberta, esfondrada.
Item tres estormias plenas de palla, usadas.
Item set escudellas blancas de terra, usadas.
Item duas escudellas comunas de Incha.
Item una escudella valentiana.
Item una safa mitjensera de terra.
Item deu plats de terra petits.
Item una graxonera de terra, usada.
Item duas casolas de terra, usadas.
Item duas gerretas o cadufas de Manacor, novas.
Item una gerreta de Incha, nova.
Item dos tasons de vidre.
Item quatre tasas comunas de vidre.
Item dos brocals de vidre.
Item tres flasquets de vidre redons.
Item dos llibrellets de terra, usats.
Item deu plats de terra, entre grans y mitjensers, obra comuna.
Item dos fausons de ferro, usats.
Item duas culleras de fust, usadas.
Item una castanya de vidra.

En el **pastador**.

Primo una pastera de pi, usada.
Item un sedàs, usat.
Item dos posts de pastar, usadas.
Item un fanyador y un sernador, tot usat y vell.
Item una caldera de aram de fer bugada, usada.
Item dos banchs de pi de lit, usats.
Item una màrfaga, usada.
Item un albardà, molt vell.

En una **cambreta dins lo dit pastador.**

Primo un llit de banchs y posts, usat.

Item una màrfaga, vella.

Item duas caxas de pi molt vellas, una sens cuberta.

Item una senalla de clotar.

En una **cambreta alta** demunt lo rebost.

Primo un llit de camp de noguer, usat.

Item sinch cadiras de repòs de cuiro negra, usadas.

Item un llit de monja, usat.

[f. 65v]

En la **cuina.**

Primo una taula llarga, usada.

Item un banch, vell.

Item nou posts de pi, novas.

Item unas grella de ferro, usadas.

Item unas molas de ferro, usadas.

Item uns ferros de cuina, usats.

Item quatra culleras de fust, usadas.

Item tres gerras mitjenseras de terra, usadas.

Item tres cubertoras de terra, usadas.

Item dos plats verts, usats.

Item deu escudellas de Incha, usadas.

Item quatra ollas de terra, una mitjensera y tres petitas.

Item duas ollas de terra mitjenseras, usadas.

Item tres llumeners de ferro, vells.

Item duas graneras de palmas, vellas.

Item un pagès de tenir el llum.

En la **botiga de l'oli.**

Primo tres alfàbias grans de tenir oli, plantadas, senseras.

Item altres tres alfàbias grans, també plantadas, rompudas.

Item altres tres alfàbias grans, sens plantar, argiladas bax.

Item altres tres rompudas, sens plantar.

Item se ha trobat en algunas de las sobreditas alfàbias, cosa de siscents cortans de oli, poch més o manco, conforme se ha indicat, que venut y mesurat que sia, protesta dita Sra. continuar lo que si trobarà ab rectitut bax del present inventari.

Item duas alfàbias mitjenseras olieras qui traspelan, buidas.

Item duas alfàbias petitas de tenir olivas, buidas.

Item una mesura de terra de mesurar oli.

Item una casa de aram, usada.

Item una mesura de estany, usada.

Item una mitja quarta de terra, usada.

Item un embut de carabasa.

Item un buidador de carabaça de triar oli.

Item una llosa de aram, usada.

Item una pala de ferro, vella.

[f. 66r]

Item tres llumeners de la tafona de ferro, usats.

Item un llumener de ferro, vell y dolent.

Item un collar de truyar de cuiro, usat.

Item dos poals de fust, vells.

Item dos barrals de fust, ab sércols de fust, de portar aygua a la tafona.

Item una curriola de fust, usada.

Item una pala de fust usada.

Item en la **tafona** dos bigas de fer oli, condretas.

Item una caldera de aram gran, plantada, vella.

Item duas pilas de sportins, vells y dolents.

Item un truy de pedra de truyar la oliva.

Item una pipa vella, ab sis o set sércols de fust.

En la **estable**.

Primo dos mulas somerinas pel roig castany, una de edad de 8 anys y la altre de edad de 15 anys, las quals als 10 janer 1683 foren estimadas en vuitanta lliuras las duas, en ocasió que se donaren a rebre a Vicens Rosell y Jaume Roselló, son fill, de Valldemosa an als quals foren donadas las conrrons de dita possessió de Calvet, com consta ab acte rebut per lo notari infrascrit dit dia de 10 janer.

Item un cavall pel negra, de edad de 14 anys, estimat en dita ocasió en deset lliuras, deu sous.

Item una mula de pel negra de edad de vuit anys estimada sinquanta lliuras.

Item quatra cuxins armats.

Item tres aradas de lleurar.

Item tres jous ab ses camellas.

Item duas reyas novas de pes de deu lliuras cada una.

Item tres reyas, vellas.

Item tres tragas, usadas.

Item dos axanguers, usats.

Item un axanguer forrat, usat.

Item quatra corretjadas ab sos restells.

Item quatra morrals de spart, usats.

Item se continua en lo present inventari mil quintars de garrovas trobadas en dita posesió, ço és en una cambra junt de la sala, a hont és la capella, quatracents quintars de garrovas de l'any pasat, humidat y casi podridas, per esserse estojadas banyadas

[f. 66v]

com las culliren; en un racó de la cuina cent quintars de garrovas vellas molt flacas y en un aposento, junt de la estableta petita, sinchcents quintars de lo any pasat bonas, que tot són dits mil quintars, poch més o manco, conforme han estimat y judicat en dias pasats en presència del notari infrascrit Juan Planes del Vinyet, Juan Ripoll, majoral de Son Reus, y Vicens Roselló de Valldemosa, vuy habitador de dita posesió de Calbet.

Item cent y dos quintars de garrovas que se han donat a dit Vicens Roselló en ajuda de las conrrons se li han donat de dita posesió que se tingueren ans de stimarse dits mil quintars.

Item deu quarteras blat, dos quarteras civada, set barcellas ordi y una quartera de favas, tot donat a dit Vicens Roselló per llevors de dita posesió, que tindrà obligatió tornar lo últim any.

Item noranta y sinch quarteras, quatra barcellas forment, las quals se són trobadas en la posesió dita Sonarrosa, del terme de la vila de Sancellas, que dit defunt posehia de las quals se han venut setanta quatra quarteras y duas barcellas rahó de tres lliuras la quartera y las retants, deduit vuit barcellas de porgueras, se són dexadas a renovellar perquè se gastaven.

Item quaranta y quatra quarteras ordi trobadas en dita posesió.

Item deset quarteras vesa trobadas en dita possessió.

Deutes de dita heretat.

Primo deu a dita heretat Miquel Sastre, *alias* Matet, conductor de la Cabana per bestiar de Sonarrosa quatrecentas lliuras moneda de Mallorca o revera lo que serà ajustat lo compte per ànnua mercè de dita Cabana y bestiar de temps de dit Sr. Dn. Jordi_400 L.

Item deu a dita hereta la hereta del magnífic Sr. Antoni Fortuny, donsell, docentas trenta lliuras, poch més o manco, per los aliments de la senyora Da. Anna Fortuny y Ferrendell que per haverlos-hi bestrets

[f. 67r]

dit senyor Don Jordi y no haverlos cobrats vivint se posan en crèdit de la sua heretat_230 L.

Censals.

Primo fan a ditat heretat los hereus de Christòfol Bereguer, mercader, *olim* setè jurat, quaranta lliuras, vuit sous censals al for de 8 per 100 per las suas casas situadas en la Almudayna, en el carrer olim dit dels Punters, tingudas en alou propri de dita heretat_40 L. 8 s.

Item dos sous censals allodials fan dits hereus per ditas casas_L. 2 s.

Item fa Miquela Adrover, v. de Felanitx, per casas en dita vila_4 L.s.

Hec autem etc. Protestor tamen etc. Actum in civitate Majoricarum etc.

Testes etc. Joannes Hernandes, braserius presentis civitatis, et Josephus Serre, filius Joannis cultor villa de Soller, in presentis civitate repertus.

Die XI mensis februarii anno a nativitate Domini MDCLXXX.

Los demunt dits dia y any comparegué devant de mi Juan Gayà, notari, la demunt dita senyora Dona Francina Santjuan y Fuster, viuda, y me requirí continuàs acte de com deya y declarave que en las dotse alfábias de oli que continua en lo present inventari que foren trobadas en la botiga del oli de las casas de la dita heretat y nos posà la quantitat per no saber lo que-y havia y havent venut y mesurat aquell a diferents preus, lo qual venc en lo banch alguns mesos après la mort de dit Sr. son marit, fonch trobar haver-i mil tresents quaranta dos cortans oli, que valgueren brut sinchentas vuitanta una lliuras, tretse sous y sis diners y los baxos de dit oli valgueren deu lliuras y en la botiga del oli de la possessió de Calbet en què digué haver-i

[f. 67v]

sinchcents cortans, poch més o manco, foren trobats sinchcents noranta quartans oli que valgueren brut docentas vuitanta duas lliuras, tres sous; de tot lo qual a requisitió de dita senyora ha continuat jo dit Gayà, notari, lo present acte per eterna memòria. Present per testimoni Juan Vidal de Lluchmajor, trobat en la present ciutat, y Juan Prohens, fill de Gabriel, cotxer de dita senyora, per dit efecte presos y specialment cridats.

